

NOTA SOBRE L'ESCUPTOR JOSEP BARNOIA RIUS (1719-1766) I EL RETAULE MAJOR DE L'ESGLÉSIA DEL CARME DE GIRONA

JOSEP CLARA

Departament d'Història i Història de l'Art - UdG

Resum

Presentació de la documentació relativa al retaule major del convent dels carmelites calçats de Girona, contractat el 1753, i a la família del seu autor, Josep Barnoia Rius, pertanyent a una nissaga d'escultors. S'aporten també altres notícies inèdites sobre la construcció del temple i l'orgue del convent.

Paraules clau

Família Barnoia, retaules, convent del Carme, segle XVIII.

Abstract

Presentation of the documentation relating to the altarpiece of the Carmelites convent in Girona, hired in 1753, and the family of its author, Joseph Barnoia Rius, belonging to a family of sculptors. Herein also other new pieces on the construction of the church and the organ of the convent.

Keywords

Barnoia family, altarpieces, Carmelites convent, 18th century.

Establerts a Girona el 1292, els carmelites calçats van edificar el primer convent fora del recinte murallat, al lloc on ara comença el carrer del Carme, que n'evoca el fet, i la pujada de les Pedreres. Com que, durant el setge de 1653, l'edifici resultà molt malmès i hagué de ser enderrocat, n'alçaren un de nou, en un espai més reduït, dins la ciutat emmurallada, a la pujada de Sant Martí.

La nova edificació va requerir temps i es va alçar per etapes. Tot primer es va aixecar la capella de la Puríssima Sang. El 1700 es va signar el contracte per a l'edificació de la façana,¹ de la qual es responsabilitzaren els mestres

¹ Arxiu Històric de Girona [=AHG], notaria 7a de Girona, vol. 423. Vegeu l'apèndix documental I.

de cases Jaume Mir, Joan Oliveras i Josep Mir; per a la visura final de l'obra és citat el mestre Soriano, d'origen aragonès, que aleshores treballava a Girona.² L'església fou beneïda el 1726, per bé que li mancaven complements. Força anys després, el març de 1752, el convent va contractar la construcció d'un orgue al mestre Josep Buscà, de Barcelona, per la quantitat de 700 lliures,³ i l'any següent, el 23 de setembre, el retaule major de l'altar fou encarregat a Josep Barnoia, escultor de Girona, treball valorat en 1.400 lliures, pagades en diversos lliuraments.⁴

Una visió del conjunt de l'església –monument força discret en el conjunt monumental de la ciutat– és la reportada per Gaietà Barraquer (Barcelona 1839-1922), historiador eclesiàstic, a començament del segle XX: *“Su puerta es griega con una anta jónica estriada en cada lado, cornisa y frontón triangular cortado su ángulo superior por una capillita que cobija a la Virgen. Forma el interior una gran nave de 30 metros de longitud por 10,70 de anchura, con más de 4,5 de profundidad de las cuatro capillas de cada lado, a las que une un pasillo. Tiene antas entre capilla y capilla, cornisa y tribunas o triforium con celosías barrocas, bóveda de cañón dividida por arcos transversales en cinco compartimentos, con grandes lunetos en los cabos de éstos gran coro alto en los pies, adornado de celosías barrocas; y tumbas en el pavimento”*.⁵

El canonge Barraquer dedica també unes ratlles per parlar del retaule: *“El rico e inmenso retablo mayor ofrece buena muestra de barroquismo, denunciando no lejano parentesco con el de Belén de Barcelona. Está dorado. En su nicho principal guarda la Virgen titular, teniendo a cada lado, algo más bajos que aquella, dos santos, de escultura. El segundo piso alto presenta un santo obispo. Las columnas, elemento indispensable de este género de retablos, muestran prolijo adorno de relieves en su tercio inferior, pero no son salomónicas; bien que el adorno abunda en el retablo por todos los lados”*.⁶

² C. DORICO i ALUJAS, “El mestre de cases Bartomeu Soriano: de Tortosa a Girona”, dins *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, LII (2011), pàg. 369-434.

³ AHG, notaria 7a de Girona, vol. 476, f. 24 v-25 v.

⁴ AHG, notaria 7a de Girona, vol. 476, f. 134 v-135 v. Reproduït a l'apèndix documental II.

⁵ C. BARRAQUER, *Las casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX*, Barcelona, Imprenta de Francisco J. Altés y Alabart, 1906, pàg. 416.

⁶ C. BARRAQUER, op. cit., pàg. 415-416.

Detall del frontispici de l'església del Carme, a la pujada de Sant Martí.

La comunitat carmelitana que va residir al convent, durant el segle XVIII, no va ser pas gaire nombrosa. L'any 1787 era formada per vint-i-quatre persones: disset religiosos professors, un novici, tres llecs, un criat i dos nens.⁷ Durant el Trienni Liberal (1820-1823) es va reglamentar la reducció dels convents, però el del Carme de Girona no fou suprimit i hi fou agregada la comunitat del de Peralada.⁸ En canvi, arran de la desamortització de Mendizábal, el convent, tret de l'església, va passar a l'Estat, que va dedicar-lo a serveis de l'administració: fou seu de les oficines de la Intendència, el Govern Civil i la Diputació, institució que encara l'ocupa a hores d'ara. Les riqueses i propietats de la comunitat, repartides en diversos municipis

⁷ J. IGLÉSIES, *El cens del comte de Floridablanca, 1787 (Part de Catalunya)*, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1970, vol. II, pàg. 12.

⁸ M. GOLOBARDES VILA, *El convento del Carmen de Peralada*, Barcelona, José Porter editor, 1953, pàg. 53; G. FELIU MONTFORT, *La clerecia catalana durant el Trienni Liberal*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1972, pàg. 204.

(la Bisbal, Girona, Queixans i Vilablareix), palesaven que era una de les comunitats religioses més riques de la capital.⁹

L'església va servir com a complement de la parròquia de la Catedral. Però Carles Rahola, l'any 1929, no va veure-hi gaire res que cridés l'atenció del visitant: "fora del magnífic Crist, de grans proporcions, de la Puríssima Sang, d'últims del segle XVIIIè, no hi ha pas gaires coses notables".¹⁰ De fet, ni el convent ni l'església no han suscitat cap interès per part dels d'estudiosos i divulgadors de l'art gironí, i sovint són ignorats o no valorats en guies i visions generals de la ciutat.

EL RETAULE MAJOR

Durant la Guerra Civil de 1936-1939, l'església del Carme va ser saquejada i esdevingué garatge i calabós.¹¹ Entre les pèrdues que sofrí s'hi ha de comptar el retaule barroc de Josep Barnoia, per la qual cosa no és fàcil de fer-ne una descripció detallada.

Els aspectes que aporta el contracte són, d'altra banda, escarits. En la signatura del document, feta el 23 de setembre de 1753, va intervenir-hi el pare prior del convent –aleshores ho era Josep Vilar– i s'acordà que l'obra havia de ser acabada i assentada per la festa de la Pasqua de Resurrecció de 1755. Per al pagament del treball hom comptava amb una deïxa de la senyora Isabel Cassà, vídua d'un calceter de Girona.

Pel que fa al conjunt del retaule, se'ns parla d'una planta i d'un pla geomètric, que fou presentat per l'escultor, on constaven les diverses parts de l'obra, però en el text dels pactes signats tan sols podem llegir-hi la referència a quatre imatges. De tota manera, per a una visió més aproximada al treball de Barnoia, disposem d'una fotografia antiga que il·lustra una de les

⁹ F. SIMÓN SEGURA, *Contribución al estudio de la desamortización en España. La desamortización de Mendizábal en la provincia de Gerona*, Madrid, Instituto de Estudios Fiscales, 1969, pàg. 75.

¹⁰ C. RAHOLA, *La ciutat de Girona*, Barcelona, Barcino, 1929, vol. I, pàg. 154.

¹¹ J. BUSQUETS, "La destrucció d'esglésies a la ciutat de Girona el 1936 i les seves excepcions", dins *La Guerra Civil a les comarques gironines (1936-1939)*, Girona, Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 1986, pàg. 203-204.

Vista general del retaule de l'altar major de l'església del convent dels carmelites calçats de Girona.

pàgines del llibre de Joaquim Pla Cargol, dedicat a la Girona arqueològica i monumental.¹²

El retaule cobria tot l'espai de l'absis i, un cop daurat, deuria fer el seu impacte visual.¹³ A la fornícula central hi havia la Mare de Déu del Carme, titular del temple. En el segon pis, al damunt de la fornícula mariana, destacava la figura d'un bisbe. A nivells més baixos, i a cada costat, aquestes imatges eren acompanyades per sengles sants i àngels, respectivament.

Barraquer hi va veure un parentiu determinat amb el retaule de l'església de Betlem, de Barcelona, que en tot cas hauria de ser força llunyà. El nostre és situat en l'evolució de l'obra de Pau Costa.¹⁴ En termes generals, el retaule no és una obra del barroc salomònic, sinó que –d'acord amb el temps en què fou concebut, a mitjan segle XVIII– revela un estil relativament mesurat, més perceptible encara en altres autors del moment.¹⁵

L'ESCUPTOR BARNOIA

Josep Barnoia Rius, que va néixer a Girona el 1719, és un element de la nissaga dels Barnoia, autors de retaules i originaris de Palafrugell, que també havia passat un temps a Camprodon.¹⁶ Era fill de Marià Barnoia Costa,

¹² J. PLA CARGOL, *Gerona arqueològica y monumental*, Girona, Dalmau Carles-Pla, 1961, 5a ed., pàg. 272.

¹³ Un militar que va passar per Girona el 1852, Francisco de P. Fénech, parlava de "la hermosa [iglesia] del Carmen, con su profusión de adornos dorados, que ocupa en la población un sitio muy céntrico, y por tanto muy ventajoso para asistir a ella" (J. CLARA, *Excursions abans de l'excursionisme. Quatre recorreguts per terres gironines a mitjan segle XIX*, Girona, Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, 2003, pàg. 94).

¹⁴ Estudiada per J.R. TRIADÓ, *Història de l'art català. Volum V. L'època del Barroc. S. XVII-XVIII*, Barcelona, Edicions 62, 1984, pàg. 174-176; A. PÉREZ SANTAMARIA, *Escultura barroca a Catalunya. Els tallers de Barcelona i Vic (1680-1730 ca.)*. *Projecció a Girona*, Lleida, Virgili & Pagès, 1988; M.A. ROIG i TORRENTÓ, "Èmfasi contrareformista en els retaules de la Seu de Girona", dins *Estudi General*, 10 (1990), pàg. 119-139.

¹⁵ A. PÉREZ SANTAMARIA, "Retaules catalans del barroc tardà. Algunes consideracions", dins *Locvs Amoens*, 5 (2000-2001), pàg. 217-225.

¹⁶ F. BARNOYA GÁLVEZ, *Genealogía de las familias Barnoya de España y Guatemala*, Guatemala, Talleres de la Editorial del Ejército, 1967; J. MARUNY i GISPERT, "Els Barnoya, nissaga gironina i guatemalteca", dins *Els apunts de l'Arxiu Històric de Girona*, 1 (2006), pàg. 5.

escultor de retaules, i de Mònica Rius, els quals s'havien casat a la catedral de Girona el 1717. Ell, per la seva banda, es va casar el 1750 amb Eulàlia Vinyals, filla d'un flequer de Girona. El matrimoni Barnoia-Vinyals va tenir una bona colla de fills, que foren batejats a la parròquia de Sant Feliu: Eulàlia (1750), que el 1768 es va casar amb l'escultor Pere Viladevall, de Pujals dels Pagesos; Josep (1752), que continuà l'art de l'escultura i el 1774 es casà amb Teresa Homs Cors, filla d'un metge de Blanes; Antònia (1755), que el 1777 es maridà amb el fuster Pere Diumer, de Banyoles; Maria (1757), casada el 1783 amb el cirurgià Jaume Vinyes Peixagut, de Maçanet de Cabrenys; Bru (1760); Narcisa (1761), que el 1793 es casà amb l'argenter Pere Viader Bota, de Girona; Mònica (1763); Magdalena (1764), i Marià (1766), que el 1793 fou ordenat prevere i va morir aviat, vers el 1797. El nostre escultor, per la seva banda, va traspasar el 1766, quan tenia 47 anys.

Que Josep Barnoia Rius es dedicués a la mateixa activitat laboral que el seu antecessor no té res d'estrany, ni tampoc que l'àmbit familiar s'ampliés en el mateix sentit. La seva tia Francesca, germana de Marià Barnoia Costa, era casada amb l'escultor Joan Torras, d'origen barceloní i que va ser ben conegut a les nostres comarques.¹⁷ D'altra banda, una de les filles de Josep Barnoia es va casar també amb un escultor, ja esmentat, de Pujals dels Pagesos. D'aquesta manera es conformava una petita empresa familiar.

L'inventari de les propietats, més enllà de les eines i els materials necessaris per a l'ofici i dels béns quotidians de l'època, assenyala un mas al veïnat de Montagut, a Sant Julià de Ramis, una vinya a Quart, i cases al carrer de la Barca i la placeta del carrer dels Calderers.¹⁸ En aquesta propietat hi havia ben propera la fornícula de la imatge de la Mare de Déu Montserrat, tallada pel seu pare i que cada 26 d'abril era portada en processó a l'altar major de la col·legiata de Sant Feliu.¹⁹ El nostre Barnoia no era, certament, un home ric, però l'ofici de constructor de retaules li va proporcionar elements interessants per viure confortablement.

¹⁷ T. ABELLÍ CASADEMONT, "Joan Torras i els retaulers i dauradors actius al bisbat de Girona durant la primera meitat del segle XVIII", dins *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, L (2009), pàg. 197-252.

¹⁸ AHG, notaria 8a de Girona, vol. 666, f. 269 i 319-321. Apèndix documental III i IV.

¹⁹ Sobre aquesta devoció a Girona, L. BATLLE i PRATS, "La Casa de Montserrat a Girona", dins *Analecta Sacra Tarraconensia*, X (1964) [Miscel·lània Anselm M. Albareda, II], pàg. 65-70.

Aquesta imatge d'un casament a l'església del Carme copsa detalls de la part baixa del retaule desaparegut (Foto CRDI Girona).

A part del retaule del Carme, sabem que, l'any 1756, va contractar un nou retaule per a la capella de Sant Miquel, de l'Ajuntament de Girona, per un valor 290 lliures, tot i que finalment en cobrà 337.²⁰ També, el 1760, realitzà un retaule per a la venerable congregació dels Dolors, de Girona,²¹ i abans s'havia encarregat d'unes obres menors per a l'església de Sant Telm, de Sant Feliu de Guíxols, i obrà el retaule major de Riudarenes.²² No és un desconegut en la bibliografia específica dels artistes catalans, però en la fitxa que li dedica Gemma Domènech és evident que es confon l'obra feta per Josep Barnoia Rius amb la del seu fill Josep Barnoia Vinyals.²³

²⁰ L. BATLLE i PRATS, "La antigua capilla de San Miguel de la casa de la ciudad", dins *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, XX (1970-71), pàg. 342-343 i 353-355.

²¹ E. MIRALPEIX i X. SOLÀ, *L'art barroc*, Girona, Diputació i Obra Social la Caixa, 2011, pàg. 90.

²² C. MARTINELL, *Arquitectura i escultura barroques a Catalunya*, Barcelona, Alpha, 1963, pàg. 152-153.

²³ G. DOMÈNECH i CASADEVALL, *Els oficis de la construcció a Girona, 1419-1833*, Girona, Institut d'Estudis Gironins, 2001, pàg. 133.

APÈNDIX DOCUMENTAL

I. Contracte per a la construcció del frontispici de l'església del Carme, a cura de Jaume Mir, Joan Oliveras i Josep Mir, mestres de cases de Girona.

En nom de nostre señor Déu sie. Amén.

De y sobre lo preu fet, baix escrit, fet y firmat per y entre lo Molt Reverent Pare Prior y convent de Nostra Senyora del Carme, de la present ciutat de Gerona, baix convocat y congregat, de una part, y Jaume Mir, Joan Oliveras y Joseph Mir, mestres de casas, de Gerona, de part altre, acerca la fàbrica del frontispici de la isglésia del dit convent de Nostra Senyora del Carme, és estada feta, pactada, firmada, lloada y jurada la capitulació baix escrita y següent.

E, primerament, és estat pactat entra ditas parts que los dits Jaume Mir, Joan Oliveras y Joseph Mir, mestres de casas, se hagen de obligar, com ab thenor del present, de llur grat y certa sciència, per ells y per los llurs se oblígan, y, en força de dita obligació, convénan y prométan al dit Reverent Pare Prior y convent de Nostre Señora del Carme, presents, en fer las cosas que llargament estan expressadas en la taba per lo effecte baix escrit exordida, que és del thenor següent: Tava de tota la fàbrica se ha de fer en lo frontispici de la isglésia del convent de Nostra Señora del Carme, de la present ciutat de Gerona.

Primo, desfer la teulada vella, ço és, teulas y fustas las quas si tróban y posar.las en lo lloch serà assenyalat, podent.se dits mestres valer de dita fusta per lo que serà menester de las vestidas, posant ells las entenas.

Més, desfer la part principal, ço és, des de lo capdemunt fins a trobar terra ferma y, si acàs hi havia alguna ruïna de las altres parets, desfent la principal, que la hagen de reparar los mestres a sos gastos, donant.los cals, arena y pedra, conforme per la demás obra, advertint que dits mestres han de fer aprofitar lo calsobra y fer.lo passar a sos gastos y barrejar lo morté.

Més, se han de fer los fonaments, de set canas y mitja, poch més o menos, de llargària, y lo fondo del fonament fins a trobar lo altre fonament de la part de la capella de la Sanch, tirant a nivell y fent dita paret a línea recte de dita paret de la Sanch y, és a çaber, que ha de tenir lo gruix set pams de ampla, dintra terra, a los quals set palms ha de tenir fins al asentar lo marxapeu de la portalada y de aquí en amont se ha de dexar un palm de banqueta dintra y altra, fora.

Més, se ha de fer la portalada, segons la planta, relleuant lo relleu de desobre de la capella de la cornisa, posant als costats de dita capella dos armas, las que li donarà lo convent, y sobre dita capella se ha de formar una O per donar llum dintra de la dita isglésia, la qual O ha de tenir nou pams de llum, poch més o menos, y en dita O se ha de fer un cordó de moltura.

Més, se ha de pujar la paret al nivell de la capella de Sanch, havent.la de posar dita paret desda flor de terra fins al nivell del cor, de sinch pams de amplària y, des del nivell del cor en amunt, de quatre palms de ampla, havent de ser ditas parets, de

part de fora, de carreu repicat dels mateixos se trobaran a dit convent y a vuyt palms alrodedir de la portalada que.s pòsian dels millors carreus se trobaran en dit convent y, si n.i fàltan, que los mestres ne hàjan de posar a sos gastos, podent.se valer, si ni fàltan, del convent vell.

Més, que en dita paret se hàjan de posar, a cada filera de carreus, tres o quatre carreus de cap, los quals llíguian dos pams en dintra la paret.

Més, que tota la peara de la portalada, molluras y ab tots los adornos y de la O ha de ser pedra nova, la qual han de posar dits mestres y fer aportar a sos gastos.

Més, a dita portalada se han de posar dos claus de pedra a part que travessen tota la paret y fent tots los batents a escaxada, a tota pedra nova picada, boxardada y trallantada y també lo revoltó de dalt.

Més, que tota la pedra que se haurà de aportar la hagen de fer aportar los mestres a sos gastos.

Més, que dita paret de la portalada o frontispici la hagen de cobrir de teulas perquè la aygua no la danye lo temps estarà descoberta.

Més, la letra A, que és en la planta, és la trassa per assenyalar lo que se ha de fer en la portalada, com allí està explicat.

Més, que si alguna dificultat trobavan los mestres o lo convent, que uns y altres hàjan de estar a lo que dirà mestre Suriano.

Més, promet lo Pare Prior y convent de donar.los la cals y arena a peu de obra, ab tal que los mestres la hagen de fer amaran a sos gastos.

Més, que acabada dita obra, que ha de ser per tot lo die de Pasqua de la Resurrecció del señor de l.any següent de mil setcents y hu, puga lo Pare Prior y convent, si menester és, fer visurar per dos mestras y que, si alguna falta ells regonexen, la hagen de reparar a sos gastos; lo un dels mestres per visurar sie dit mestre Suriano y lo altre a gust del convent. Totas las quals cosas en dita taba expressadas prométan ells, dits mestres de casas, per la quantitat baix escrita, fer a tenor de dita taba y de la planta que en presència del notari y testimonis baix escrits se.ls és estada entregada per dit Reverent Pare Prior, de la qual planta ab lo present ne firman àpocha y servir y cumplir ad unquem tot lo que en dita taba està contengut y ab ella també se explica lo que se ha de fer segons dita planta, lo que prometen attendre y cumplir, sots pena y scriptura de ters, sens o ab requesta de deu dies ab salari de procurador, dins Gerona, de deu sous, y fora de vint sous barcelonesos, per quiscun die, ultra los demás gastos, y per ço ne oblígan simul et insolidum llurs personas y béns y de quiscú d.ells assoles, tant mobles com immobles, presents y sdevenidors, renunciant ab beneficis de dividir y cedir las actions y novas constitucions y a la consuetut de Barcelona y a totas gràcias, cessió de béns y a llur for propri, submetent.se al for y jurisdicció de qualsevol cort ab facultat de variar y ab constitució de procuradors de tots los escrivans y núncios de las Corts Real y Ecclesiàstica de Gerona y dels Magnífichs Veguer e/o regint la vegaria de Barcelona, Gerona y Besalú y de altres y de qualsevol de aquellas, per a firmar la obligació y escriptura de ters, llargament y ab jurament.

Item, és pactat, etc. y lo dit Reverent Pare Prior y convent de Nostra Señora del Carme de la present ciutat, de llur grat y certa sciència, convénan y a bona fe prométan a dits Jaume Mir, Joan Oliveras y Joseph Mir, mestres de casas, presents, donar.los y pagar.los sis centas vuytanta lliuras barcelonesas, en paga y satisfació del preu fet de haver ells de fer totas las cosas expressadas en la dalt insertada taba, segons tenor de aquellas de la planta se.ls és entregada, y també de servir dit Pare Prior y convent tots los pactes en dita taba contenguts, en quant a ells tócan y espectan, las quals sis centas vuytanta lliures prométan pagar d.esta manera, ço és, ab quatre iguals pagas, és a saber, cent setanta lliuras per cada paga, la primera comensant la obra, la segona fet mitja portalada, la tercera feta la cornisa, y la última acabada, regoneguda y acceptada la dita obra y per ço atténdrer y cumplir ne oblígan los béns, drets y emoluments ab tota las clàusulas y obligacions acostumadas, llargament y ab jurament.

E, finalment, etc.

Et ideo nos dictae partes...

Actum Gerundae et in loco convocationis praedictae, die XX januarii MDCC.

Testes Franciscus Puig y Bonacasa, sutor, Franciscus Peres, sparterius, et Josephus Ferran, manyanus Gerundae.

II. Contracte per a la construcció del retaule major del Carme, a cura de Josep Barnoia Rius, escultor de Girona.

En nom de nostre Señor Déu sie. Amén.

De y sobre lo preu fet de la fàbrica fahedora del retaule major de la iglesia del convent de Nostra Señora del Carme, de present ciutat de Gerona, per y entre lo Molt [Reverent] Pare Prior de dit convent de Nostra Señora del Carme, fent y procehint en assò ab exprés consentiment del Reverent Pare Provincial de Religiosos Carmelitas Calsats de esta Província de Cathalunya, present y baix consentint, de una part, y Joseph Barnoya, escultor de dita present ciutat, de part altre, és estada feta, firmada y jurada la present capitulació, ab los pactes baix escrits y següents.

E, primerament, és pactat y concordat per y entre ditas parts que lo dit Joseph Barnoya ha de fer, com ab tenor del present convé y promet a dit Molt Reverent Pare Prior y convent, fer y fabricar, segons art y perícia de bon mestre escultor, lo dit retaule major ab tenor de la planta que ell mateix ha fet, signada de lletra B, y firmada y subscripta de ell y dit Molt Reverent Pare Prior, y aximateix del pla geomètrich, signat de lletra C y firmat també y subscript per dita part, y fer y fabricar aquell de fusta de arbre blanch, bona, seca y axuta, sens mescla de altre fusta, costejant lo dit Joseph Barnoya, a sos gastos, tota la fusta, ayguacuit, claus, parmodos y tot lo que sie necessari per dit efecte, fins a tenir plantat lo dit retaule, a excepció del sòcul y tot lo que sie tocant a l'ofici de mestre de casas, que deurà córrer a compte de dit Pare Prior y convent.

Item, és pactat que dit Josep Barnoya hage de treballar o fer treballar, a joval primor, tot lo dit retaule (conforme a las reglas de prespectiva), de modo que, de mitg

en amunt, aparega també com de mitg en avall y, en cas que aparegués a dit Pare Prior y convent mudar qualsevol de las quatre imatges de sants que estan dibuxadas en dita planta, dega dit Barnoya de fer aquellas que millor apareixerà a dit Pare Prior y convent, com no sien més de quatre y més grans de las que estan ja dibuxadas.

Item, és pactat que, luego de fer, fabricat y plantat lo dit retaula, hagen y dégan quiscuna de ditas parts elegir y anomenar, a sos gastos, un expert o visurador per visurar dit retaula, y en cas que los visuradors no convinguessen en sos dictàmens, quèdia a dit Molt Reverent Pare Prior y convent la facultat de posar un tercer visurador, y dega lo dit Joseph Barnoya estar a tots danys y gastos del que diran dits visuradors, si indican no estar dit retaula conforme a la planta, no entenen dit Pare Prior y convent estar obligat a pagar milloras algunas que haja fet dit escultor de la mera voluntat y sens ordre de dit Pare Prior.

Item, és pactat y lo dit Joseph Barnoya convé y promet a dit Molt Reverent Pare Prior y convent, tenir fet y acabat y plantat lo dit retaula per lo die o festa de Pasqua de Resurrecció del Señor de l.any mil setcents cinquanta y sinch, com dit convent cumpria ab las pagas que, baix ab altre capítol, li ha de promètrer donar.

Item, és pactat y concordat per y entre ditas parts, que dit Molt Reverent Pare Prior y convent hage de donar, com ab tenor del present promet donar y pagar a dit Josep Barnoya, per tota la fàbrica dalt dita, mil y quatrecentas lliuras barcelonesas en esta forma, ço és, ara de comptans, dos centas cinquanta lliuras. En lo die últim del mes de agost de mil setcents cinquanta y quatre, si serà plantada la primera andana de dit retaula y no altrament, tres centas lliuras. En lo mes de janer de mil setcents cinquanta y sinch, si serà plantada la segona andana de dit retaula y no altrament, quatrecentas y tres lliuras. Y per las restants quatrecentas quaranta set lliuras, a compliment de ditas mil y qiatrecentas lliuras, convé y promet dit Pare Prior y convent que, acabat, plantat y visurat lo dit retaula, donarà y cedirà a dit Joseph Barnoya y als seus tant és, a saber, en lo preu y propietat com en las pencions y prorratas de aquell dia en avant devedoras, tot aquell censal de propietat quatrecentas quaranta y set lliuras, a penció tretse lliuras, vuit sous y dos diners que lo procurador de Dona Emerenciana de Malgarejo y de Miguel, viuda relictà en segonas núbcias de Don Andrés de Malgarejo, capità de las Reals guàrdias espanyolas, y en primeras núbcias de Don Pedro de Miguel Colomer y Soler, lo die de son òbit thinent del Rey, de dita present ciutat, vene y creà a la Senyora Isabel Cassà, viuda dexada de Bernat Cassà, quondam calsatèr de Gerona, ab acte rebut en poder del dit Narcís Palahí, notari públich, col·legiat de Gerona, a tres juny mil setcents cinquanta y hu, lo qual censal, junt ab altres cosas, fou després per dita Señora Isabel Cassà, viuda donat y cedit a dit convent, a fi y efecte de fabricar.se dit retaula, com consta ab acte rebut en poder de Alexandro Andreu y Vilana, notari públich de Gerona, y altre dels notaris simul stipulans la present, a tres juliol mil setcents cinquanta y dos, la qual donació y cessió de dit censal farà dit Pare Prior y convent, luego de visurat dit retaula, com dalt està dit, ab pacte emperò y condició que, si dit censal en algun temps se perdés o patís alguna nulhitat o l·legítimat, de manera que dit Joseph Barnoya, practicant las degudas deligèncias, no pogués cobrar, que en tal cas

y, luego que dit Barnoya haurà fet constar a dit convent haver practicat ja las degudas deligèncias, com està dit, li haze dit convent de pagar.li las ditas quatrecentas quaranta y set lliuras de preu solament, firmant primerament lo dit Joseph Barnoya retrocessió de dit censal, no entenent dit Pare Prior y convent ab la sobredita donació y cessió estar. li de evicció alguna si tan solament per las ditas quatrecentas quaranta y set lliuras de preu, en lo modo dalt dit.

Item, és pactat y lo dit Joseph Barnoya, de son grat y certa sciència, firma àpoca, a dit Molt Reverent Pare Prior y convent, de ditas doscentas sinquanta lliuras barcelonesas per la primera paga y a bon compte de las sobreditas mil y quatre centas lliuras, confessant haver.las rebudas de comptans, en presència dels notaris y testimonis baix escrits, y per ço renuncia a la excepció de la pecúnia non numerata, y a tot dol, mal y engany.

E, finalment, volen y concèrtan las ditas parts, que de la present capitulació y pactes dalt expressats ne sien fetas y ordenadas una y moltas còpias, y tantas quantas demanadas ne seran per ditas parts y altres de què serà interès per los notaris simul estipulants, segons llur estil substància, emperò, del fet en no res mudada, las quals còpias las ditas parts de aquellas, segons que cada una de ellas toca, lloan, respectivament, firman y júran.

Et ideo nos dicte partes, scilicet, nos Prior et Conventus Monasterii Beatae Mariae de Monte Carmelo presentis civitatis Gerundae...

Actum Gerunde et in loco convectionis predicto, die XXIII septembris MDCCLIII.

Testes D. Narcissus Talleda, notarius causidicus collegiatus, et Franciscus Nadal, aromatarius Gerunde.

III. Inventari dels béns de Josep Barnoia Rius.

Sie notori a tots de com, segons la lloable y antiga consuetut de Barcelona y Constitució general de Catalunya en Perpinyà erigida, que comensa *Hac nostra*, etc. la dona que sobreviu a son marit, volent tenir hipotecats los béns de aquell, dega, dins trenta dias del dia de la notícia de la mort de son marit, péndrer inventari dels béns de aquell o a lo menos comensar.lo. Per lo tant, Eulària Bernoya y Vinyals, viuda deixada de Joseph Barnoya, quondam escultor de la present ciutat de Gerona, vuy que contam vint y nou juny mil set cents sexanta sis, en presència del notari y testimonis baix escrits, constituÿda personalment en un quarto de la casa del dit y baix escrit notari, sita en lo carrer de la Forsa, de la present ciutat de Gerona, volent per la conservació de son dot y crèdits thenir hipotecats los béns de dit quondam son marit, precehint lo senyal de la Santa Creu, a pres inventari dels béns de aquell, confessant, en sa universal heretat, haver trobat, y a ella espectar, los béns baix escrits y següents.

Primerament, tot lo mas Mollet, situat en lo veynat de Montagut, parròquia de Sant Julià de Ramis, ab totas sas terras y pertinences baix sas confrontacions comprès.

Item, tota aquella pessa de terra de vinya plantada, de tinensa, de quatre vessanas, sita en el terme del lloch de Quart ab sas affrontacions compresa.

Item, tota aquella casa situada en la present ciutat y en lo carrer de la Barca, ab sas affrontacions compresa.

Item, tota aquella altre casa situada en la present ciutat y en la plasseta del carrer dels Caldarers, ab sas affrontacions compresa.

Los quals béns y no altres dita Eulària Barnoya y Vinyals ha confessat haver trobat en la universal heretat de dit quondam son marit, ab la protesta que, si en lo esdevenidor apareixeran altres béns a dita universal heretat pertanyents y espectants, aquells continuarà en lo present inventari o ne pendrà altre de nou, mediant acte públich. De tot lo que me ha requerit llevar lo present acte que fou fet en Gerona, die, mes y any sobredits, essent presents per testimonis lo misser Narcís Gaubert, clergue, y Jaume Gaubert, escriptent, los dos de Gerona, y la dita confessant (a qui jo, lo notari baix escrit, fas fee conèixer) ho sota escriu de sa pròpia mà.

Eulària Barnoya. Pere Màrtir Gaubert, notari.

IV. Continuació de l'inventari de Josep Barnoya Rius.

Eulària Barnoya i Vinyals, viuda deixada de Josep Barnoya, escultor de la present ciutat de Gerona, attenant que, ab acte rebut en poder del notari baix escrit als vint y nou juny pròxim passat, per la total thenuta y usdefruyt dels béns que foren de dit quondam mon marit, segons la disposició de la Constitució general de Catalunya erigida en Perpinyà que comensa *Hac nostra*, etc. comencí a péndrer inventari dels béns de dit quondam mon marit, ab la protesta de continuar, ab altre acte públich, dins lo termini de dret statuhit, los demás béns que fossen del referit quondam mon marit. Per lo tant, volent fer dita continuació de inventari, confesso y regonesch que, además dels béns descrits en lo dit inventari que comensí ha péndrer lo dit die vint y nou juny pròxim passat, se ha trobat, en la universal heretat y béns de dit quondam mon marit, los béns baix escrits y següents.

En la botiga de la casa de dit quondam Joseph Barnoya se ha trobat lo següent.

Primo, tota espècia de aynas que corresponan al ofici de escultor y fuster.

Item, un torn y ahinas de ell.

Item, un guardarrobas de noguer, gran y nou.

En lo quarto gran del primer pts

Primo, dos guardarrobas de fusta, bons, dins els quals se ha trobat lo següent.

Primo, noranta sis llansols de cànam y borraserats.

Item, vint y dos estuballas, usadas.

Item, cent dos tuballons, usats.

Item, vuyt tubalolas, usadas.

Item, sinquanta tres cuxineras, usadas.

Item, trenta entre axugamans y debantals de cambra y aygua, usats.

Item, quatre bogantes, usats.

Item, una cortina blanca per lo balcó, usada.

Item, un escriptori de fusta, dins el qual se ha trobat lo següent.

Primo, un rellotge, ab sa capsa, tot de plata.

Item, dos parells de civellas de plata, molt usats.

Item, una casaca de paño blanquinós, usada.

Item, dos jupas de calsas, una capa dolenta, tot de paño, y dos armillas, usadas.

Item, dos candaleros de estany, ab sas palmatòrias, usat.

Item, dos calaxeras de fusta, bonas, dins de las quals se ha trobat lo següent.

Primo, dos parells de culleras y furquillas, de plata.

Item, un llit de fusta gran, pintat, ab sa capsalera, tres transportins, tres matalassos, una colxa y cobrallit, tot de indianas, usat.

Item, dos cadiras, una ab brassos y altre de palla, usadas.

Item, altre llit petit de pots, ab un matalàs, usat.

Item, sinch cuxins, usats.

Item, tres quadros ab sas guarnicions, de fusta, doradas.

Item, dos cortinas grans, de cotunada, usadas, per la alcoba.

Item, una pica per posar aygua veneyta, de estany, usada.

Item, dos caixas de fusta, petites, usadas, ab roba de criaturas dins y dos taulas de fusta, usadas.

Item, sinch quadros grans, ab sas guarnicions de colraduras, y divuyt cadiras de palla, tot usat.

Item, nou quadros petits, ab sas guarnicions.

En lo quartet petit immediat al dit quarto gran

Primo, un llit petit de fusta ab màrrega, un matalàs y un coxí, tot usat.

Item, dos caixas petites, de fusta, usadas, ab roba de criaturas dins.

En lo manjador

Primo, una taula gran, de fusta, usada.

Item, altre taula petita, usada.

Item, tres banchs de fusta, de respatllera, usats.

Item, sis cadiras de palla, usadas.

Item, en un armari enganxat en la paret de dit manjador, se ha trobat lo següent.

Primo, tres dotzenas y tres plats, de estany, usats.

Item, sinch platas, gerro y palangana, dos gavinets y un saler, tot de estany, usat.

Item, una sota copa y uns estalvis, de estany, usats.

Item, dos dotzenas de platets de pisa, usats.

Item, una dotzena de gots de vidre y dos citrellas de aram, una de gran y altre petita, tot usat.

Item, onze pessas de aram, dos llumaneras y sis candalers de llautó, tot usat.

Item, ab altre armari se ha trobat tres garrafons de vidre, quatre ollas de greix y dos gerras, tot usat.

En la cuyna de dita casa

Primo, una olla gran de ferro, una marmita de aram, gran, y dos grasellas de ferro, tot usat.

Item, tres astos, un torrapà, tres peus, set llums y sis cubartoras, tot de ferro y usat.

Item, dos parols de aram, petits, usats.

Item, una caldera gran, una cassà, dos xaculateras, un canti gran y un cassó, tot de aram, usat.

Item, una sort de plats, ansats y ollas de terra, usats.

Item, un tallant y una destràl, usat.

Item, una mitja lluna y un morté de pedra, ab sa mà de fusta, tot usat.

En lo quarto de la cuyna

Primo, dos llits de pots cada hu ab sa màrfega y coxí, tot usat.

Item, una pastera de fusta, ab tots los guarniments dins.

Item, una caixa de fusta usada y un torell de fusta per posar lo segon, tot usat.

En la cuyna

Primo, una tina gran serclada, de ferro.

Item, sinch garrafas grans, de vidre.

En lo seller de dita casa

Primo, tres botas grans y onze de petites, usadas.

Item, sinch garrafas grans de vidre.

En lo quarto gran del segon pis de dita casa

Primo, un llit de peu de gall, ab sos pots, màrfaga, matalàs y dos cuxins, usat tot.

Item, una caixa de fusta, usada, ab roba de la criaturas dins.

Item, dos taulas de fusta, un banch y sis cadiras de palla, tot usat.

Item, quatre quadros, ab sas guarnicions, de fusta.

En la exida de dita casa

Primo, una premsa de premsar rahiims, ab son caragol de ferro, usada.

Item, dotze samals de fusta y tres cosis de terra, dos de grans y un de petit, tot usat.

Item, una farrada o galleda de aram, usada.

En lo rabost de la eixida

Primo, una taula de fusta y una bota, usada.

Item, dos caxas de fusta usadas, una de gran y altre petita.

En altre quarto del segon pis

Primo, dos llits de fusta cada un, ab sa màrfega y matalàs, tot usat.

Item, sis cadiras de palla, usadas.

Item, un cofra de fusta gran, dins del qual y a roba de ibern, usada, y deu lliuras de fil filat.

En lo rabost de dita casa

Primo, una salera de fusta, ab sinquanta lliuras carniceras, de tozino salat.

En lo graner

Primo, dos canats y trenta sis sachs.

Item, deu flassadas, usadas, y sinquanta fustas, bellas.

En lo quarto qui passa per la exida

Primo, dos llits de fusta guarnits de màrfega y cuxí, ab dos cuxineras, usat.

En lo retrete ahont divuxaba lo difunt

Primo, una sort de modellos de guix.

Item, un prestatge de fusta, ab dos calaxos, dins els quals y a differents plantas de retaulas.

Item, un caixa ab claus de different espècia.

Item, una taula de fusta y una cadira de brassos, usat tot.

Item, dos miralls, un de gran y un de petit.

Item, altre caixa gran, usada, dins de la qual y a papers de divuix y plantas.

En la casa del carrer de la Barca se ha trobat lo següent.

Primo, sexanta quintars de carnassas per fer ayguacuyt.

En lo magatzem de dita casa

Primo, cent canas de fusta, de arbre poll y arbre blanch.

Item, quaranta vuyt cabirons.

Item, tres canas de fusta de noguer, una biga gran de trenta pams de llarch.

Item, una partida de sochs espergits ab diferents parts.

Item, dos mesas de fusta per jugar ab tot lo aparato corresponent.

Item, una vànova blanca.

Item, tretze panells de culleras y forquillas, de llautó, y una cullera gran, de llautó, tot usat.

Item, dos llevas y dos palas, de ferro y usat.

Item, fos furquetas y uns molls de ferro, usat.

Item, dos dotzenas de plats de Pisa y dos embuts, tot usat.

Item, dos ganivets ab mànec de banya, usats.

Item, un tapete de estam y un altre de indianas, tot usat.

Item, un cortà de fusta, una garvella y una romana gran, de ferro, tot usat.

Item, dos paellas y una de gran, de ferro, usat.

Item, unas torradoras de ferro, usadas.

Item, un burro de fusta per escalfar lo llit, usat.

Item, un brassol de fusta, usat.

Item, un batllador de fusta, usat.

Item, una tronera de fusta per las criaturas, usada.

Item, tres covas grans y una panera gran per tenir lo pa, tot usat.

Item, unas balansas grans, de aram, y altres de petites de llautó, totas usadas.

Los quals béns y no altres confessa de present haver trobat en la universal heretat y béns de dit quondam son marit. Protestant que, si en lo esdevenidor apareguessen altres béns a dita universal heretat y béns de dit quondam mon marit pertanyents y espectants, aquells continuarà en altre inventari precehint acte públich. De las quals cosas ha requerit a mi dit y baix escrit notari llevar lo present acte, que fou fet en dita present ciutat de Gerona, als trenta juliol mil set cents sexanta sis, essent presents per testimonis Joseph Bell y Francisco Mauri, los dos estudiants de Gerona, y dita Eulària Barnoya y Vinyals (a qui jo, lo notari baix escrit, fas fee conèixer) ho sota escriu de sa pròpia mà.

Eulària Barnoya. Pere Màrtir Gaubert, notari.